

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 484/2011-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. apríla 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť G. F., K., M. S., K., M. S., K., K. F., K., zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 3/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 3/99 porušil základné právo G. F., M. S., M. S. a K. F., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice I vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 3/99, v súčasnosti vedenej pod sp. zn. 15 C 1/2012, p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. G. F., M. S., M. S. a K. F. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie každej v sume po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. G. F., M. S., M. S. a K. F. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 995,88 € (slovom deväťstodevät'desiatpäť eur a osemdesiatosem centov), ktorú j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. I. R., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 484/2011-16 z 26. októbra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť G. F., M. S., M. S. a K. F. (ďalej aj „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 3/99 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: *«(...) Návrh na začatie konania bol podaný na Okresný súd Košice I dňa 30. 12. 1998 a za celý čas trvania tohto konania, teda za viac ako 12 a pol roka, nevydal súd v predmetnom spore jediné meritórne rozhodnutie. (...)*

Sporná vec je súčasťou štandardnej agendy všeobecných súdov. Podľa názoru sťažovateľiek(...) v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 17C 3/99, ktorého účastníkmi sú aj sťažovateľky, dochádza k prieťahom. (...)

Za významnú považujú sťažovateľky skutočnosť, že sa prvé pojednávanie v predmetnej veci uskutočnilo takmer 2 roky po podaní návrhu na začatie konania. Ďalšie dve pojednávania sa uskutočnili v roku 2001, pričom pojednávanie zo dňa 21. 11. 2001 bolo odročené na neurčito. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo v roku 2002 a bolo odročené na neurčito a následne ďalšie pojednávanie konané dňa 8. 10. 2003 bolo odročené na neurčito. Dňa 02. 02. 2004 vydal súd uznesenie o prerušení konania. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až v roku 2011, teda až po 7 rokoch. Doposiaľ toto konanie nie je právoplatne skončené.

Predmetom konania je náhrada za dočasné užívanie nehnuteľnosti a zmluvné majetkoprávne vyrovnanie zabratej časti nehnuteľnosti. Súd mal postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv sťažovateľiek bola rýchla a účinná, čomu však nezodpovedá dĺžka tohto konania, ktoré trvá už viac ako 12 a pol roka.

Sťažovateľky vidia nesprávnosť postupu okresného súdu predovšetkým v tom, že nepostupoval dostatočne dôrazne, nevyužíval opatrenia, ktoré má k dispozícii na to, aby zabezpečil plynulosť konania a jeho efektívnosť.

Sťažovateľky sú presvedčené o tom, že konanie Okresného súdu Košice I nesmeruje k odstráneniu ich právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojím postupom a rozhodnutiami naopak konanie nedôvodne predlžuje a oddaľuje tým poskytnutie právnej istoty rozhodnutej veci sťažovateľkám. Neprimeraná dĺžka konania pritom nie je odôvodnená právnou, resp. faktickou zložitou veci alebo, správaním sťažovateľiek. (...)

Sťažovateľky sú toho názoru, že súd v konaní sp. zn. 17C 3/99 nevyužíval prostriedky dané mu zákonom, ktoré súdu slúžia v rámci vedenia konania na to, aby využitím týchto nástrojov mohol viesť konanie tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vec nemožno považovať za skutkovo ani za právne zložitú, preto sa sťažovateľky domnievajú, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu, teda viac ako 12 a pol roka, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlňiteľná a nezdôvodniteľná. (...)

Sťažovateľky považujú za primerané, aby im bolo v tejto veci priznané finančné zadosťučinenie. (...)

Predmetom konania je náhrada za dočasné užívanie nehnuteľnosti a zmluvné majetkoprávne vyrovnanie zabratej časti nehnuteľnosti.

S prihliadnutím na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti, ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti, snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľky nezvratne nadobudli, neospravedlniteľný.

Vzhľadom na tie skutočnosti, že v predmetnej veci okresný súd neurobil dostatok úkonov smerujúcich k rozhodnutiu vo veci samej, ako aj na celkovú dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17C 3/99, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, význam uplatňovaných práv a nárokov sťažovateľiek, ako aj skutočnosť, že toto konanie nie je doposiaľ právoplatne skončené, sťažovateľky G. F., M. S., M. S. a K. F. považujú za primerané, aby im bolo priznané finančné zadosťučinenie, a to sťažovateľke G. F. vo výške 10 000,- Eur, sťažovateľke M. S. vo výške 10 000,- Eur, sťažovateľke M. S. vo výške 10 000,- Eur a sťažovateľke K. F. vo výške 10 000,- Eur. (...)»

2.1 Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľiek na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru, bolo postupom Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 17C 3/99 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice I konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 17C 3/99 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice I pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľiek.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľkám finančné zadosťučinenie, a to sťažovateľke G. F. vo výške 10 000,- Eur, sťažovateľke M. S. vo výške 10 000,- Eur, sťažovateľke M. S. vo výške 10 000,- Eur a sťažovateľke K. F. vo výške 10 000,- Eur.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľkám všetky trovy tohto konania.“

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1SprV/483/2011 z 28. novembra 2011 a právna zástupkyňa sťažovateľiek stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 21. decembra 2011.

3.1 Predseda okresného súdu popísal chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

«(...) Po právnej stránke vec nie je náročná. Dĺžku konania v danom prípade nemožno pripísať len na ťarchu súdu. Žalobný návrh spočiatku nespĺňal všetky podstatné náležitosti, upresnený a rozšírený bol až dňa 23. 1. 2001. Neskôr účastníci konania opakovane žiadali súd o poskytnutie primeranej lehoty na mimosúdne vyriešenie sporu. K predĺženiu konania prispelo rozširovanie počtu účastníkov konania (z pôvodných 7 na 24) a zisťovanie právnych nástupcov zomrelých účastníkov konania. Konanie bolo prerušené po dobu 5 rokov, čo mohlo u sťažovateľiek vyvolať mylný dojem, že súd po dobu prerušenia konania ignoroval ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. K predĺženiu konania prispela čiastočne aj zmena v osobe zákonného sudcu.

Žiadame upustiť od ústneho prejednávania sťažnosti, pretože od tohto prejednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. (...)»

3.2 Právna zástupkyňa sťažovateľiek vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedla, že:

«(...) Sťažovateľky týmto(...) oznamujú, že súhlasia s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.

K vyjadreniu Okresného súdu Košice I, zo dňa 28. 11. 2011 zaujímam v mene sťažovateľiek toto stanovisko:

Predseda Okresného súdu Košice I vo svojom vyjadrení zo dňa 28. 11. 2011 uvádza chronológiu konania. Uvádza tiež, že žalobný návrh spočiatku nespĺňal všetky podstatné náležitosti, a dĺžku konania v danom prípade nemožno pripísať len na ťarchu súdu. Ako ďalej uvádza „Konanie bolo prerušené po dobu 5 rokov, čo mohlo u sťažovateľiek vyvolať mylný dojem, že súd po dobu prerušenia konania ignoroval ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.“

So závermi predsedu Okresného súdu Košice I sa nemôžu sťažovateľky stotožniť, keďže aj z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Preto dĺžku predmetného konania, t. j. v rozmedzí takmer 13 rokov, ktoré začalo podaním návrhu dňa 30. 12. 1998, a ktoré nie je doposiaľ právoplatne skončené, nemožno považovať za primeranú, ani za predpokladu, že Ústavný súd bude prihliadať na prerušenie konania po spomínanú dobu 5 rokov. (...)

Predmetom namietaného konania vedeného okresným súdom je žalobný návrh o vyplatenie náhrady za neoprávnené užívanie nehnuteľnosti žalovaným a o povinnosti žalovaného zmluvne sa vyporiadať ohľadom časti ním užíwanej nehnuteľnosti. To znamená, že sporná vec je súčasťou štandardnej agendy súdov a jedná sa o nároky, ktoré nie sú právne zložité a ku ktorým existuje aj stabilizovaná judikatúra všeobecných súdov. Vyplýva to aj z vyjadrenia Okresného súdu k sťažnosti „Po právnej stránke vec nie je náročná.“

Vo svojom vyjadrení k sťažnosti Okresný súd namietal, že k predĺženiu konania prispelo aj rozširovanie počtu účastníkov konania a zisťovanie právnych nástupcov zomrelých účastníkov konania.

Hoci nemožno vylúčiť faktickú zložitosť a časovú náročnosť dokazovania, keďže k mimosúdnejmu riešeniu sporu, alebo inej dohode medzi účastníkmi konania nedošlo, napriek tomu by však pri sústredenom postupe okresného súdu nemalo dochádzať k takým prietahom, ktoré by mali znaky zbytočných prietahov v konaní. (...)

Pri hodnotení doterajšieho postupu okresného súdu v namietanom konaní poukazujú sťažovateľky hlavne na to, že v jeho priebehu sa vyskytli väčšie obdobia nečinnosti. Okrem nečinnosti na začiatku konania, takmer 2 roky, zistenej v období od 30. 12. 1998, keď bola podaná žaloba, až do 13. 12. 2001, keď okresný súd prvýkrát v predmetnej veci pojednával (v tomto období okresný súd urobil len jednoduché úkony, a to keď vyzval navrhovateľov na odstránenie väd žaloby, vyzval na zaplatenie súdneho poplatku a zaslal návrh na vyjadrenie žalovanému), bola zistená aj nečinnosť v trvaní viac ako 8 mesiacov - od 1. 2. 2001, keď Okresný súd vydal uznesenie, ktorým pripustil vstup ďalších účastníkov do konania až do obdobia, kedy dňa 10. 10. 2001 nariadil druhé pojednávanie. Následné pojednávania konané dňa 13. 11. 2002, 8. 10. 2003, 02. 02. 2004, ktoré prebiehali v ročných intervaloch

boli sústavne odročované na dobu neurčitú. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až v roku 2011, teda až po 7 rokoch od uznesenia o prerušení konania.

Zbytočné prietahy v konaní priznal aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, hoci nepriamo: „Dĺžku konania v danom prípade nemožno pripísať len na ťarchu súdu“.

Okrem toho okresný súd konal aj neefektívne. O neefektívnom postupe okresného súdu svedčí to, že aj keď mal už vyjadrenie žalobkýň k žalobnému návrhu, výzvu či žalobkyne trvajú na podanej žalobe zopakoval viacnásobne, raz 28. 1. 2002 a následne 25. 3. 2002. Neefektívnosť konania sa však predovšetkým prejavila v tom, že dosiaľ v merite veci ešte nerozhodol.

Obrana súdu spočívajúca takisto v tvrdení že k predĺženiu konania prispela čiastočne aj zmena zákonného sudcu, je vzhľadom na dlhoročné konanie neadekvátne. Sťažovateľky sú si vedomé, že v niekoľkých prípadoch došlo k odročeniu pojednávania na základe ich žiadosti o mimosúdne vyriešenie sporu, takáto potreba však vyvstávala na základe objektívnych skutočností. V porovnaní s dlhodobou nečinnosťou súdu je potrebné považovať tieto odročenia za zanedbateľné a také, ktoré nemôžu odôvodniť neprimeranú dĺžku konania, ktorou takmer 13 rokov trvajúce konanie nepochybne je.

Sťažnosť sťažovateľiek na prietahy v konaní okresného súdu na Ústavný súd Slovenskej republiky je sťažnosťou z dôvodu ich presvedčenia, že postup okresného súdu v uvedenom konaní nesmeruje k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľiek.

Sťažovateľky považujú za dôležitú skutočnosť, že prvé pojednávanie bolo súdom nariadené až takmer po 2 rokoch od podania návrhu. Sťažovateľky vo svojej sťažnosti poukázali taktiež na okolnosť, že aj ďalšie pojednávania boli nariaďované po viac ako roku. Nemožno teda nijako ospravedlniť čas, v priebehu ktorého odporca vo veci právoplatne nerozhodol. Podľa ich názoru je teda doba 12 rokov a 11 mesiacov neprimeraná a ničím nezdôvodniteľná.

Okresný súd Košice I vo veci podľa názoru sťažovateľiek nekoná plynulo a predovšetkým neorganizuje svoju činnosť tak, aby prispel k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania.

Po takmer 13 rokoch sú sťažovateľky v rovnakej právnej neistote ako na začiatku konania. V súvislosti s predmetom sporu, ako aj s vyššie uvedenými argumentami, z ktorých

vyplýva zodpovednosť okresného súdu za neprimeranú dĺžku konania a zbytočné prietahy v ňom, považujú sťažovateľky svoju sťažnosť za odôvodnenú.

Sťažovateľky považujú za potrebné uviesť, že aj keby bol ústavný súd toho názoru, že odporca v predmetnej veci v súčasnosti koná, skutočnosť, že konanie trvá ku dňu podania sťažnosti viac ako 12 rokov a 11 mesiacov, to nijakým spôsobom nemení ani neovplyvňuje.

Sťažovateľky si vyčíslujú trovy zastupovania v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, za 3 úkony právnej služby podľa ustanovenia § 11 ods. 3 Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v platnom znení(...), spolu vo výške 995,88 EUR.»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Dňa 30. decembra 1998 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania sťažovateľiek G. F., M. S., M. S. a K. F. (jej predchodca J. F., zomr. ...) proti J. S., majiteľovi C., a. s. (ďalej len „žalovaný“), o vyplatenie náhrady za neoprávnené užívanie nehnuteľnosti žalovaným a o určenie povinnosti žalovaného zmluvne sa vysporiadať, čo sa týka časti ním užíwanej predmetnej nehnuteľnosti, eventuálne odstrániť stavby a zabezpečiť nerušený prístup na nehnuteľnosť.

Dňa 2. februára 1999 okresný súd vyzval sťažovateľky na odstránenie nedostatkov návrhu na začatie konania. Uložil im, aby spresnili, či žalujú žalovaného ako fyzickú osobu alebo ako právnickú osobu, a aby uviedli, akú konkrétnu sumu z celej žalovanej sumy si uplatňuje každý zo žalobcov.

Dňa 1. marca 1999 okresný súd vyzval žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na začatie konania.

Dňa 24. júna 1999 okresný súd odoslal žalobcom tlačivo o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch s tým, aby ho riadne vyplnené a potvrdené predložili okresnému súdu, aby mohol rozhodnúť o ich žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 15. júna 1999 okresný súd zaslal žalovanému žalobu na vyjadrenie.

Dňa 2. novembra 2000 okresný súd stanovil termín pojednávania na 13. december 2000.

Dňa 13. decembra 2000 bolo pojednávanie odročené na neurčito na písomnú žiadosť právnej zástupkyne žalobcov, ktorá zároveň požiadala súd o poskytnutie 20-dňovej lehoty na spresnenie žaloby.

Dňa 15. decembra 2000 okresný súd písomne vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na spresnenie žalobného petitu.

Okresný súd uznesením č. k. 17 C 3/99-51 z 1. februára 2001 pripustil vstup ďalších účastníkov do konania na strane žalobcov a pripustil zmenu žalobného návrhu. Toho istého dňa okresný súd vyzval každého z „*pristúpených*“ žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na začatie konania.

Dňa 11. septembra 2001 okresný súd stanovil termín pojednávania na 10. október 2001.

Dňa 10. októbra 2001 okresný súd odročil pojednávanie na 21. november 2001 s tým, že účastníci sa pokúsia vyriešiť spor mimosúdne.

Dňa 21. novembra 2001 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu neustanovenia zástupcov účastníkov konania s tým, že okresný súd upovedomí účastníkov konania o ďalšom postupe.

Dňa 28. januára 2002 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu žalobcov, aby oznámila, či trvá na podanej žalobe, resp. či prebiehajú mimosúdne rokovania účastníkov konania.

Dňa 18. septembra 2002 okresný súd stanovil termín pojednávania na 13. november 2002.

Dňa 13. novembra 2002 okresný súd po prerokovaní veci odročil pojednávanie na neurčito pre účely zadováženia listinných dôkazov.

Dňa 28. januára 2003 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na oznámenie, či trvá na žalobnom návrhu. V ten istý deň súd požiadal Správu Katastra K. o zaslanie výpisu z listu vlastníctva.

Dňa 10. marca 2003 okresný súd písomne vyzval právneho zástupcu žalovaného na oznámenie významnej skutočnosti. Keďže na túto výzvu vôbec nereagoval, okresný súd ho 14. apríla 2003 opätovne vyzval na oznámenie požadovanej skutočnosti.

Dňa 16. mája 2003 okresný súd požiadal Správu Katastra K. o zaslanie ďalšieho výpisu z listu vlastníctva.

Dňa 2. júla 2003 okresný súd stanovil termín pojednávania na 8. október 2003.

Dňa 8. októbra 2003 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd uznesením nepripustil zmenu žalobného návrhu. Pojednávanie bolo odročené na neurčito pre účely oznámenia právneho zástupcu žalobcov v 1. až 4. rade o dispozícii so žalobným návrhom.

Dňa 5. novembra 2003 okresný súd odoslal účastníkom konania písomné vyhotovenie uznesenia č. k. 17 C 3/99-151 z 8. októbra 2003 o nepripustení zmeny návrhu. V ten istý deň okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov v 1. až 4. rade na oznámenie, či mienia podať samostatnú určovaciu žalobu, a ak tak urobili, nech oznámia spisovú značku, ktorá jej bola pridelená. Okresný súd zároveň vyzval Správu katastra K. na zaslanie výpisu z listu vlastníctva.

Dňa 23. decembra 2003 okresný súd opätovne vyzval právneho zástupcu žalobcov v 1. až 4. rade na oznámenie, či mienia podať samostatnú určovaciu žalobu, a ak tak urobili, nech oznámia spisovú značku, ktorá jej bola pridelená.

Dňa 2. februára 2004 okresný súd uznesením č. k. 17 C 3/99-166 prerušil konanie do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 27/2004.

Dňa 5. júna 2007 bola vec náhodným výberom pridelená inému zákonnému sudcovi z dôvodu postupu zákonného sudcu na súd vyššieho stupňa.

Dňa 4. decembra 2009 okresný súd zistil, že vo veci sp. zn. 9 C 27/2004 (do právoplatného skončenia ktorej bolo prerušené konanie vedené pod sp. zn. 17 C 3/99) bol 9. októbra 2009 vyhlásený rozsudok.

Dňa 21. decembra 2010 okresný súd vyzval žalobcov oznámiť, či trvajú na podanej žalobe.

Dňa 26. januára 2011 okresný súd stanovil termín pojednávania na 12. apríl 2011.

Dňa 12. apríla 2011 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom prítomní žalobcovia zobrali žalobu späť a žiadali konanie zastaviť. Pojednávanie okresný súd odročil

na neurčito pre účely zistenia, či žalobcovia v 1. až vo 4. rade trvajú na podanom žalobnom návrhu.

Dňa 14. apríla 2011 okresný súd písomne vyzval žalobcov v 1. až vo 4. rade na oznámenie, či trvajú na podanej žalobe.

Dňa 21. novembra 2011 okresný súd uznesením č. k. 17 C 3/99-243 zastavil konanie vo vzťahu medzi žalobcami v 5. až v 23. rade a žalovaným. Nárok žalobkýň v 1. až 4. rade vylúčil na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 15 C 1/2012.

Dňa 13. decembra 2011 bol spísaný úradný záznam, podľa ktorého okresný súd z pripojeného spisu sp. zn. 9 C 27/2004 zistil, že tento rozhodol o zamietnutí žaloby rozsudkom z 9. októbra 2009. Na odvolanie vo veci rozhodoval Krajský súd v Košiciach, ktorý uznesením č. k. 5 Co 249/2011-320 z 29. novembra 2011 odvolanie odmietol.

Dňa 20. novembra 2011 okresný súd nariadil termín pojednávania na 15. december 2011.

Dňa 15. decembra 2011 okresný súd na pojednávaní stanovil termín pojednávania na 12. január 2012.

Dňa 12. januára 2012 okresný súd po prerokovaní veci odročil pojednávanie na 24. január 2012.

Dňa 17. januára 2012 okresný súd oznámil účastníkom konania odročenie pojednávania na 6. marec 2012.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 3/99 dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95). Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov teda možno porušiť iba v konaní, ktorého výsledkom môže byť rozhodnutie štátneho orgánu o právach a povinnostiach jeho účastníkov, pretože len také rozhodnutie môže ukončiť stav právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 62/01, II. ÚS 20/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s viacerými účastníkmi konania, avšak doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Po právnej stránke pritom vec nemožno považovať za zložitú, čo napokon potvrdil aj sám predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľiek v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil také významné okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom, aj keď neušlo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľky sa obrátili na okresný súd nie celkom kvalifikovaným návrhom na začatie konania, ktorý museli opakovane doplňovať a upresňovať, pričom kvôli odstraňovaniu týchto nedostatkov nemohol okresný súd vždy plynulo postupovať. V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval, že požiadavka na konanie bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (pozri I. ÚS 41/02). *A fortiori* mohol ústavný súd na túto okolnosť prihliadnúť v danej veci aj vzhľadom na to, že sťažovateľky boli v danej veci v podstate v každom štádiu napadnutého konania kvalifikovane právne zastúpené. Okrem uvedeného sťažovateľky nereagovali vždy riadne a včas na výzvy súdu (napr. na výzvu z 28. januára 2002). Napriek uvedenému v danom prípade podiel sťažovateľiek na vzniknutých priet'ahoch podľa názoru ústavného súdu neospravedlňuje neúmerne dlhé konanie okresného súdu. Na uvedené negatívne

správanie sťažovateľiek však ústavný súd nemohol neprihliadnuť pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie tohto konania už viac ako 13 rokov (začaté bolo 30. decembra 1998) je neprimerané, aj keď napadnuté konanie bolo od 2. februára 2004 do 29. novembra 2011 prerušené. Za obdobie viac ako sedem rokov prerušenia konania však okresný súd objektívne nemohol postupovať vo veci, pretože v prerušovanom konaní nemohol vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým nemohlo dôjsť k naplneniu účelu označeného základného práva tak, ako to už bolo uvedené. Sťažovateľky netvrdili ani neuviedli žiadnu skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že v danej veci neexistoval zákonný dôvod na prerušenie konania, pričom proti uzneseniu o prerušení konania č. k. 17 C 3/99-166 z 2. februára 2004 odvolanie ani nepodali. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie prekážky jeho postupu na základe právoplatného rozhodnutia, tak ako to bolo v danom prípade, neposudzuje ako zbytočné pried'ahy v súdnom konaní (*mutatis mutandis* III. ÚS 42/02, I. ÚS 65/03).

Oproti uvedenému ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v danej veci nečinný aj okrem obdobia, kedy bolo napadnuté konanie prerušené, a to od 15. júna 1999 do 2. novembra 2000 (šestnásť mesiacov), od 1. februára 2001 do 11. septembra 2001 (sedem mesiacov) a od 28. januára 2002 do 18. septembra 2002 (osem mesiacov). Uvedený postup okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľný, pretože počas najmenej dvoch rokov a siedmich mesiacov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľky v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní došlo k pried'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitost'ou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných pried'ahov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľiek na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľkám ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na to, že okresný súd vo vzťahu k sťažovateľkám uznesením č. k. 17 C 3/99-243 vec vylúčil na konanie vedené pod sp. zn. 15 C 1/2012, príkaz sa, prirodzene, vzťahuje už na toto konanie.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľky navrhli priznať im primerané finančné zadosťučinenie každej po 10 000 € s prihliadnutím najmä na celkovú dĺžku konania a *„na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti, ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti, snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľky nezvratne nadobudli, neospravedlniteľný“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľky. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľiek, najmä vzhľadom na celkovo dlhé trvanie napadnutého konania považuje za primerané každej zo sťažovateľiek v sume po 2 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľkám do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľkám vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri účelne vykonané úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu). Za tri úkony vykonané v roku 2011 patrí odmena v sume trikrát po 123,50 €, teda 370,50 €, a trikrát režijný paušál v sume po 7,41 €, teda 22,23 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jednu sťažovateľku predstavujú sumu 392,73 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 314,19 € v prípade jednej sťažovateľky. V prípade 4 sťažovateľiek tvorí náhrada trov právnej služby advokátkou celkovú sumu 1 256,76 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 251,35 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľiek predstavujú celkovú sumu 1 508,11 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na to, že sťažovateľky si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby a tieto trovy vyčíslili celkove v sume 995,88 €, ústavný súd – keďže to nie je v rozpore s platnými súvisiacimi predpismi – im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej výške.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľiek rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2012